

ปริทัศน์หนังสือ: 50 แนวคิด ตัวชี้วัด ตัวแบบของการบริหารจัดการที่ยั่งยืน
BOOK REVIEW: 50 CONCEPTS, INDICATORS,
MODELS OF MANAGEMENT ADMINISTRATION AND SUSTAINABLE
MANAGEMENT ADMINISTRATION

นิภาพรรณ เจนสันติกุล/ NIPAPAN JENSANTIKUL¹

บทนำ

การวัดประสิทธิภาพขององค์การนอกจากพิจารณาถึงทรัพยากร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่เป็นปัจจัยนำเข้าและผลผลิตขององค์การแล้ว องค์การควรให้ความสำคัญกับกระบวนการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการสร้างความได้เปรียบให้กับองค์การ โดยหนังสือเรื่อง 50 แนวคิด ตัวชี้วัด ตัวแบบของการบริหารจัดการที่ยั่งยืนเล่มนี้ผู้แต่งคือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิรัช วิรัชนิภาวรรณ พ.ศ. 2559 สำนักพิมพ์โพธิ์เพช จำนวน 376 หน้า หนังสือเล่มนี้มีจำนวน 3 บท ได้แก่ บทที่ 1 แนวคิดการบริหารจัดการ บทที่ 2 การบริหารจัดการที่ยั่งยืน บทที่ 3 ตัวชี้วัด และตัวแบบของการบริหารจัดการ หนังสือเล่มนี้มุ่งเน้นให้เห็นถึงความสำคัญและความเปลี่ยนแปลงทางการบริหารจัดการจากอดีตที่มุ่งอธิบายลักษณะทั่ว ๆ ไปของการบริหารจัดการ เป็นการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีตัวชี้วัดในแต่ละด้านอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ซึ่งผู้อ่านจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาแนวคิด ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสามารถนำแนวคิดและตัวชี้วัดต่าง ๆ ไปใช้ในการปฏิบัติงาน อาทิ การวิเคราะห์องค์การ/การวิเคราะห์บุคลากร การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการดำเนินการ/การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นต้น

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บทปริทัศน์

บทที่ 1 แนวคิดการบริหารจัดการ แบ่งการนำเสนอเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) บทนำ เป็นการกล่าวถึงที่มาของหนังสือ ความเป็นมาของกรให้ความหมายของคำในทางสังคมศาสตร์และขอบเขตการศึกษา 2) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ อาทิ แนวคิดพื้นฐานของการบริหาร ความสำคัญของการบริหารงานภาครัฐ ภาพรวมความเป็นมาของคำที่หมายถึงการบริหารภาครัฐ ความหมายของการบริหาร ความหมายของการจัดการ ความหมายของการบริหารการพัฒนา ความหมายของการบริหารจัดการ และการสรุปและการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เป็นต้น โดยในแต่ละส่วนได้นำแนวคิด ความหมายที่นักวิชาการไทยและต่างประเทศได้นิยามไว้และสรุปความ และแสดงตัวอย่างการประยุกต์ใช้กับหลักการสำคัญของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 6 ด้าน การบริหารจัดการคุณภาพโดยรวม การรู้ระบบ รางวัลคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ เป็นต้น 3) บทสรุป เป็นการสรุปสาระสำคัญของบทที่ 1 โดยย่อเน้นไปที่สาระสำคัญของแต่ละแนวคิดที่นำมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ ดังนั้นการทำความเข้าใจสาระสำคัญของแต่ละแนวคิดจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านสามารถเลือกแนวคิดได้อย่างเหมาะสมต่อการนำไปประเมิน สอดคล้องกับลักษณะและระดับของการประเมิน (Stanimirovic & Vintar, 2013: 293)

บทที่ 2 การบริหารจัดการที่ยั่งยืน มีเนื้อหาครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) บทนำ การกล่าวถึงที่มาของแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดหนึ่งของการบริหารจัดการ 2) ความเป็นมา ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 3) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 4) ความหมายและสาระสำคัญของการบริหารจัดการที่ยั่งยืน 5) บทสรุป โดยผู้เขียนได้เน้นย้ำความยั่งยืนในเชิงการจัดการ กระบวนการบริหารจัดการ และปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการ 8 ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ ความรู้หรือเทคโนโลยี คุณธรรมหรือจิตใจ คุณภาพชีวิต สังคมหรือส่วนรวม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสมดุล และเครือข่าย

บทที่ 3 ตัวชี้วัด และตัวแบบของการบริหารจัดการ ในบทนี้จำแนกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ 1) บทนำ 2) 50 ตัวชี้วัดและตัวแบบของการบริหารจัดการ 3) บทสรุป โดยภาพรวมในบทนี้มุ่งเน้นไปที่การอธิบาย 50 ตัวชี้วัดและตัวแบบการบริหารจัดการ อาทิ การบริหารจัดการ 3M-11M POSDCoRB POSDC Model POCCE SWOT PEST PESTEL McKinsey ITERMS RBM LO การบริหารจัดการแนวคิดคุณธรรม 10 ด้าน การบริหารจัดการตามแนวคิดขงจื้อ การบริหารจัดการตามแนวคิดเล่าจื้อ การบริหารจัดการตามแนวคิดพระพุทธเจ้า เป็นต้น อย่างไรก็ตามการอธิบายการนำตัวชี้วัดและตัวแบบของการบริหารจัดการต่าง ๆ ที่นำไปใช้ในการบริหารจัดการองค์การนั้นจำเป็นต้องทำความเข้าใจที่ว่าจะต้องทำความเข้าใจบริบท ปัจจัยแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง อาทิ กฎหมาย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ประชากร แหล่งทุน เป็นต้น และปัจจัยแวดล้อมภายใน อาทิ โครงสร้างองค์การ แนวปฏิบัติในการทำงาน เทคโนโลยี เกณฑ์ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่เป็นตัวชี้วัดสำคัญขององค์การ เป็นต้น (Usta, 2012: 133)

หนังสือเล่มนี้มีจุดเด่น ดังนี้ 1) มีการลำดับโครงสร้างเนื้อหาเป็น 3 บท และในแต่ละบทมีการให้รายละเอียด ความหมาย ความเป็นมาของแนวคิดต่าง ๆ ของ 50 ตัวชี้วัด และตัวแบบของการบริหารจัดการที่ยั่งยืนอย่างชัดเจน โดยผู้อ่านสามารถเลือกแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งไปใช้ในการบริหารได้ อาทิ แนวคิด SAP การบริหารจัดการ 3 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ กระบวนการดำเนินงาน ใช้สำหรับการประเมินกระบวนการดำเนินงานขององค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่มีโครงสร้างและบริบทการบริหารแตกต่างกัน เป็นต้น 2) วิธีการอธิบายเนื้อหาชัดเจนและมีการแสดงตัวอย่างในแต่ละบททำให้อ่านสามารถศึกษารายละเอียดและนำไปเป็นแนวทางการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ ในกรณีที่ผู้อ่านต้องการเทียบเคียงผลการปฏิบัติงานขององค์การที่ต้องการศึกษา สามารถนำแนวทางและตัวอย่างที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้มาใช้ในการค้นหาตัวชี้วัดหรือพัฒนาตัวชี้วัดอื่นเพิ่มเติมได้ 3) มีการจัดทำบทสรุปในท้ายบททุกบทเพื่อให้อ่านเห็นภาพรวมของเนื้อหาในแต่ละบท 4) มีการวิเคราะห์เปรียบเทียบเสนอข้อดี ข้อเสียของแนวคิดและตัวชี้วัดต่าง ๆ อย่างชัดเจน อาทิ การวิเคราะห์ PPPSS หรือการบริหารจัดการด้วยการเปรียบเทียบแนวคิดเน้นการเปรียบเทียบคุณภาพซึ่งมีตัวชี้วัด 5 ด้าน ได้แก่ การปฏิบัติงานหรือผลการปฏิบัติงาน กระบวนการดำเนินงาน ผลลัพธ์ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และยุทธศาสตร์ เริ่มจากการศึกษาและประเมินบุคคลหรือหน่วยงานของตนเองว่ามีการบริหารจัดการอยู่ในระดับใดและจะดำเนินการอย่างไรให้บุคคลหรือหน่วยงานมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพระดับเท่าเทียมกัน สูงกว่าหรือดีกว่าบุคคลหรือหน่วยงานที่นำมาเปรียบเทียบบนนั้น เป็นต้น สำหรับจุดที่ควรพัฒนาของหนังสือเล่มนี้ พบว่า 1) ไม่มีการจัดทำดัชนีคำศัพท์ท้ายเล่ม ซึ่งการจัดทำดัชนีคำศัพท์ท้ายเล่มจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในทุกระดับสำหรับการค้นหาความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ เพิ่มเติม 2) ควรเพิ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยงานภาคเอกชนหรือหน่วยงานต่างประเทศเพื่อวิเคราะห์ถึงการนำแนวคิด 50 ตัวชี้วัด และตัวแบบของการบริหารจัดการที่ยั่งยืนไปใช้ในบริบทที่มีความแตกต่างกัน 3) ควรแสดงเหตุผลหรือวิธีการให้ค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดแต่ละตัว อาทิ แนวคิด SAP การบริหารจัดการ 3 ด้าน ได้แก่ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ กระบวนการดำเนินงาน หากทำการประเมินควรให้ค่าน้ำหนักในด้านใดมากกว่ากันหรือควรกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนอย่างไร เพื่อให้การประเมินและการกำหนดตัวชี้วัดชัดเจนและสามารถวัดผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้

บทสรุป

หนังสือเล่มนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการทำความเข้าใจที่มา ความหมาย หลักการและแนวคิดต่าง ๆ อันประกอบด้วย แนวคิดการบริหารจัดการ 3M-11M PAMS-POSDCoRB POCCC POADCIR SWOT เป็นต้น โดยแนวคิดในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มเครื่องมือในการจัดการด้านการบริหารที่เน้นให้เห็นถึงกระบวนการทำงานตั้งแต่การวางแผน การบริหารจัดการองค์การ การบริหารจัดการ

บุคคล การนำ การควบคุม ตลอดจนการแสดงผลที่สนับสนุนภายในหน่วยงานและปัจจัยที่ไม่สนับสนุนภายในหน่วยงาน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากต่อนักศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกที่ศึกษาเกี่ยวกับศาสตร์การบริหารจัดการ นักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ สามารถนำแนวคิดและหลักการ 50 ตัวชี้วัด และตัวแบบของการบริหารจัดการในหนังสือเล่มนี้ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานตั้งแต่กระบวนการวางแผน อาทิ การวางแผนงบประมาณ การวางแผนบุคลากร การวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ และการวางแผนการจัดการทรัพยากร การบริหาร ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและประหยัด ในส่วนของกระบวนการดำเนินการ เป็นการพิจารณาตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ และการประเมินผลการดำเนินการในด้านต่าง ๆ ขององค์การเพื่อทราบข้อบกพร่องในการทำงาน และช่วยพัฒนาองค์การได้เมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ โดยผู้เขียนได้มุ่งเน้น ส่วนที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นสองส่วนที่สำคัญที่ทำให้ผู้อ่านทุกท่านได้เห็นภาพรวมของการบริหารที่ผ่านมา และในปัจจุบันได้อย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2559). 50 แนวคิด ตัวชี้วัด ตัวแบบของการบริหารจัดการที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: โฟร์เพช.
- Stanimirovic, D. & Vintar, M. (2013). Conceptualization of an Integrated Indicator Model for the Evaluation of e-Government Policies. *Electronic Journal of e-Government*, 1 (2), 293-307.
- Usta, A. (2012). Performance Management in Public Organizations with Balanced Scorecard: Dimensions and Indicators. *TODAIE's Review of Public Administration*, 6 (1), 129 -157.